

Sygn. akt III AUa 506/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maria Pietkun (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Ciuraszkiewicz SSA Elżbieta Kunecka
Protokolant:	Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 21 czerwca 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku T. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji T. S.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu

z dnia 16 listopada 2011 r. sygn. akt V U 1211/10

I. oddala apelację w części dotyczącej uwzględnienia wysokości wynagrodzenia za okres od 14 października 1970 r. do 25 stycznia 1976 r.,

II. odrzuca dalej idącą apelację,

III. przyznaje od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Opolu) na rzecz r. pr. K. M. prowadzącego Kancelarię (...) w O. ul. (...) kwotę 395,28 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, oddalając dalej idące żądanie w przedmiocie zwrotu kosztów.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu wyrokiem dnia 16 listopada 2011 r. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury przy przyjęciu wynagrodzenia wnioskodawczyni T. S. za rok 1978 # 21.252 zł; za 1979 r. # 38.438 zł; za 1980 r. # 35.420 zł; za 1981 r. # 32.874 zł, dalej idące odwołanie oddalił, zasądził od

Skarbu Państwa kasy sądu Okręgowego w Opolu na rzecz Kancelarii (...) r. pr. K. M. koszty pomocy prawnej udzielonej stronie z urzędu w 328,15zł plus podatek VA T.

Sąd I instancji ustalił, że decyzją z dnia 21.01.2010 r. ZUS przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury od dnia 1.07.2008 r. Emerytura przysługiwała w kwocie najniższej. Świadczenie ustalone zostało w proporcji 145 miesięcy pracy w Polsce do 453 miesięcy łącznego okresu ubezpieczenia, z uwagi na ubezpieczenie za granicą. Należność za okres od 1.07.2008 r. do 31.12.2009 r. została zatrzymana na poczet roszczenia zwrotnego zgłoszonego przez niemiecką instytucję ubezpieczeniową. Świadczenie za miesiąc styczeń 2010 r. zostało przekazane na konto w banku wraz z należnymi odsetkami.

ZUS uznał wnioskodawczyni za udowodnione okresy składkowe 36 lat 5 miesięcy i nieskładkowe 1 rok, łącznie 37 lat i 5 miesięcy. Wnioskodawczyni wnioskiem z dnia 17.02.201 r. zwróciła się o przeliczenie lat zerowych świadczenia "na najniższą krajową". Decyzją ZUS Oddział O.z dnia 13.04.2010 r. ponownie ustalono wysokość emerytury wnioskodawczyni, uwzględniając kwoty minimalnego wynagrodzenia w podstawie wymiaru za wskazane okresy pracy. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne z okresu 10 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym wnioskodawczyni przystąpiła po raz pierwszy do ubezpieczenia za granicą, tj. od 01.01.1973 r. do 31.12.1982 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru (WWPW) wyniósł 21,62%. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 21,62% przez 2.275,37 zł, tj. kwotę bazową # wynosi 491,93 zł.

Do ustalenia wysokości emerytury ZUS uwzględnił 36 lat 5 miesięcy okresów składkowych, tj. 437 miesięcy, w tym 292 miesięcy zagranicznych oraz 1 rok 4 miesiące, czyli 16 miesięcy okresów nieskładkowych. Emeryturę podniesiono do kwoty najniższej emerytury - od 01.03.2010 r. - 706, 29 zł. Świadczenie ustalono wg proporcji 145 miesięcy pracy w Polsce do 453 miesięcy łącznej pracy z uwagi na ubezpieczenie za granicą i przyznano do wypłaty w kwocie 226,08 zł.

Wnioskodawczyni od 06.05.1963 r. do 30.09.1963 r. pracowała w (...) Zakładach (...) w K.. Akta osobowe nie zawierają dokumentacji płacowej ani danych o wysokości wynagrodzenia.

W okresie od 17.09.1966 r. do 28.06.1968 r. wnioskodawczyni pracowała w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w K.. Wynagradzana tam była według stawki godzinowej. W aktach osobowych z tego zakładu brak dokumentacji i płacowej.

W okresie od 15.07.1968 r. do 01.08.1969 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w Zakładach (...) w K.. Akta osobowe nie zawierają dokumentacji płacowej. W okresie od 14.10.1970 r. do 25.01.1976 r. wnioskodawczyni pracowała w Urzędzie (...)w Wydziale (...)w K., według stawki miesięcznej. Akta osobowe me zawierają dokumentacji płacowej.

W okresie od 05.12.1977 r. do 13.04.1978 r. wnioskodawczyni zatrudniona była w Zakładach (...) w W. na stanowisku nakładcy (chałupnika) i otrzymywała wynagrodzenie akordowe. W okresie od stycznia do marca 1978 r. wynagrodzenie uzyskane przez wnioskodawczynię wyniosło: styczeń-1.558 zł; luty -1.750 zł; marzec - 1.136 zł, czyli łącznie od stycznia do marca 1978 r. - 4.444zł.

W okresie od 15.06.1978 r. do 31.10.1980 r. wnioskodawczyni zatrudniona była w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w K., skąd zachowały się karty wynagrodzeń, z których wynika, że wynagrodzenie wnioskodawczyni w okresie od czerwca do grudnia 1978 r. wyniosło łącznie 16.808 zł, co łącznie z kwotą za okres od stycznia do marca 1978 r. daje za 1978 r. wynagrodzenie w kwocie 21.252 zł. W okresie od stycznia do grudnia 1979 r. wynagrodzenie uzyskane przez wnioskodawczynię łącznie 38.438 zł. W okresie od stycznia do listopada 1980 r. wynagrodzenie uzyskane przez wnioskodawczynię wyniosło 35.420 zł.

W okresie od 09.01.1981 r. do 02.11.1981 r. wnioskodawczyni zatrudniona była w Fabryce (...) .P. - M." w K. na stanowisku rewident - portier i jej wynagrodzenie w okresie od stycznia do listopada 1981 r. wyniosło łącznie 32. 874 zł.

Przy tak poczynionych ustaleniach Sąd Okręgowy przyjął, że odwołanie wnioskodawczyni T. S. jest w części - w zakresie ustalenia wynagrodzeń za lata 1978 - 1981 zasadne.

Zgodnie z treścią artykułu 45 ust. 1 Rozporządzenia Rady (EWG) Nr 408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. UE L z dnia 5 lipca, 1971 r. praca w każdym z państw objętych koordynacją liczy się do stażu potrzebnego do uzyskania prawa do emerytury, a praca w Polsce do takiego stażu w każdym z tych państw.

Natomiast wysokość świadczenia ustalana jest przez dane państwo proporcjonalnie do okresu zatrudnienia na jego terenie i w sposób przewidziany przepisami tego państwa, czyli w przypadku dochodzenia prawa do świadczenia w Polsce - przepisami ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227). Zasady przeliczenia świadczenia przy uwzględnieniu nowej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne reguluje przepis art. 111 ostatnio powołanej ustawy. Zgromadzona w aktach sprawy w toku mniejszego postępowania zachowana dokumentacja obrazuje zarobki wnioskodawczynie z lat 1978 - 1981, co pozwoliło na ustalenie wysokości zarobków wnioskodawczynie w tych latach, a mieszczą się one w dziesięcioleciu przyjętym do podstawy wymiaru w zaskarżonej decyzji.

Wprawdzie ZUS, dokonując w toku postępowania, hipotetycznego przeliczenia świadczenia wnioskodawczynie w oparciu o przedstawione wynagrodzenia z kartotek zarobkowych za lata 1978 - 1981, ustalił, że tak ustalony wskaźnik podstawy wymiaru świadczenia wynosiłby 28,66%, w związku, z czym podstawa wymiaru świadczenia wynosiłaby 652,12 zł (2.275,37 zł x 28,66%). i uzyskana w ten sposób wysokość świadczenia musi być ponownie podwyższona do kwoty obecnie obowiązującej najniższej emerytury tj. do kwoty 706,29 zł, jednakże, w ocenie Sądu, ustalenie wysokości tych wynagrodzeń może mieć dla wnioskodawczynie znaczenie w przypadku, gdyby wnioskodawczynie ustaliła wynagrodzenia z pozostałego okresu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, że zarobki wykazane w tejże dokumentacji znajdują potwierdzenie w okresach zatrudnienia i są wiarygodne oraz autentyczne, w związku, z czym, można przeliczyć podstawę wymiaru emerytury z ich uwzględnieniem.

Na ustalone kwoty składa się: za 1978 r. wynagrodzenie, uzyskane w okresie od stycznia do marca 1978 r. w Zakładach (...)

(...)w W. i za okres od czerwca do grudnia 1978r. oraz za lata 1979 i 1980 w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w K., a z kolei za 1981 r. wynagrodzenie uzyskane w Fabryce (...) w K. w okresie od 09.01.1981 r. do 02.11.1981 r. Wszelkie dalej idące przeliczenia na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy nie były możliwe i ewentualne dalsze roszczenia należało oddalić.

Wnioskodawczynie domagała się ponadto wypłacenia jej świadczenia "od 2008 r. Należność za okres od 01.07.2008 r. do 31.12.2009 r. została zatrzymana na poczet roszczenia zwrotnego zgłoszonego przez niemiecką instytucję ubezpieczeniową i do czasu rozliczenia należności uwzględnienie tego żądania nie jest możliwe. Kwestie te regulują przepisy art. 111 Rozporządzenia Rady (EWG) R 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U.U.E.L.72.74.1, Dz.U.U.E-sp.05-1-83; Dz.U.U.E L z dnia 27 marca 1972 r.).

W związku z powyższym Sąd, na podstawie art. art. 47714 § 2 k.p.c. oraz powołanych powyżej przepisów, zmienił zaskarżoną decyzję ZUS, zobowiązując organ rentowy do wyliczenia podstawy wymiaru emerytury wnioskodawczynie przy uwzględnieniu, że wynagrodzenie wnioskodawczynie wynosiło w: 1978 r. -21.252 zł; za 1979 r. - 38.438 zł; za 1980 r. - 35.420 zł; za 1981 r.- 32.874 zł, i orzekł jak w sentencji, a ewentualnie dalej idące odwołanie, na podstawie art. 471⁴ § 1 k.p.c. - oddalił.

Pełnomocnik wnioskodawczynie ustanowiony z urzędu wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg przedstawionego spisu kosztów, a to zwrotu kosztów korespondencji z wnioskodawczynią oraz tut. Sądem i ZUS w

kwocie 88,15 zł i zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego w wysokości czterokrotnej stawki podstawowej - łącznie tytułem wszystkich kosztów kwoty 328,15 zł .

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu zasądzać opłatę za czynności radcy prawnego z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika, a także charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Mając na względzie ust. 2 cyt. przepisu cyt. ustawy podstawę zasądzenia opłaty, o której mowa w ust. 1, stanowią stawki minimalne określone w rozdziałach 3-4. Opłata ta nie może być wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy. Zgodnie z § 11 ust. 2 cyt. ustawy stawki minimalne wynoszą 60 zł, w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego. Zgodnie z § 2 ust. 3 cyt. ustawy sprawach, w których strona korzysta z pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, opłaty, o których mowa w ust. 1, sąd podwyższa o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu orzekania o tych opłatach. Sąd zasądził" kwotę 240 zł opłaty za czynności radcy prawnego i 88,15 zł tytułem zwrotu kosztów, łącznie 328,15 zł plus podatek V A T tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego udzielonego z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku złożyła wnioskodawczynie kwestionując liczbę przyjętych okresów składkowych i nieskładkowych, wskazuje iż we Francji przepracowała 63 trymestry, w Niemczech 9 lat , w Polsce 12,5 roku, nadto urodziła dwoje dzieci, łącznie winna mieć uwzględnione 20,5 roku. Emerytura winna być wyliczona nie według wskaźnika 21%, a 50%, wnosi nadto o doliczenie wysokości zarobków wynikających ze świadectwa pracy w Wydziale (...) (...) w K. za cały okres zatrudnienia tj. od 14 października 1970 r. do 25 stycznia 1976 r.

Pełnomocnik z urzędu złożył wniosek o zwrot z tytułu udzielonej wnioskodawczynie pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym. kosztów postępowania zastępstwa procesowego według złożonego zestawienia poniesionych kosztów.

Sąd Apelacyjny zważył.

Apelacja wnioskodawczynie nie podlega uwzględnieniu.

W pierwszej kolejności należy wskazać ,iż bezprzedmiotowe było postępowanie incydentalne Sądu Okręgowego w przedmiocie przywrócenia wnioskodawczynie terminu do wniesienia apelacji. Wnioskodawczynie zamieszkuje we Francji i w postępowaniu miała ustanowionego pełnomocnika z urzędu w osobie radcy prawnego dla reprezentowania jej w procesie. Uchybienia i całkowita, rażąca bezczynność pełnomocnika w zakresie złożenia apelacji oczywiście obciążają stronę. Oceny tej nie zmienia fakt, że wnioskodawczynie zamieszkuje za granicą i trudniej kontaktować się ze stroną, ale w tym celu miała zapewnioną pomoc fachowego pełnomocnika, któremu znany był stan sprawy i zakres dochodzonych roszczeń. Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego wnioskodawczynie wyłącznie własnym działaniem, zachowała ustawowy termin do złożenia apelacji. Termin ten upływał w dniu 27 grudnia 2011 r. Strona złożyła apelację w zagranicznym urzędzie pocztowym w dniu 22 grudnia 2011 r. i nadała jako przesyłkę zwykłą. Z uwagi na treść art. 165 § 2 kpc należy uznać, że termin ustawowy będzie zachowany, jeżeli przed jego upływem przesyłka wpłynie do polskiej placówki pocztowej operatora publicznego (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2011 r. sygn. akt III CZ 42/11). Apelacja wnioskodawczynie wpłynęła do Sądu Okręgowego w dniu 28 grudnia 2011 r. z tego względu należy uznać, że w ostatnim dniu terminu # 27 grudnia 2011 r. dotarła do polskiej placówki pocztowej operatora publicznego.

Z tych motywów Sąd Apelacyjny uznał, że apelacja została złożona w terminie. Z kolei pismo pełnomocnika z urzędu z dnia 12 stycznia 2012r. nazwana uzupełnieniem apelacji jest bezskuteczne jako złożone po terminie do wniesienia apelacji.

Sąd I instancji w części uwzględnił żądanie wnioskodawczynie przeliczając wysokość pobieranej emerytury w oparciu o wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ustaloną w toku procesu, oddalając dalej idące odwołanie. W tym ostatnim zakresie wnioskodawczynie złożyła apelację wnosząc o przeliczenie emerytury w oparciu o zarobki wskazane w świadectwie pracy z dnia 1 czerwca 1976 r. za okres zatrudnienia od 14 października 1970 r. do 25 stycznia 1976 r. w (...) w K. w dokumencie tym wskazano zarobki ostatnio pobierane przed zwolnieniem. Nie jest to też żaden nowy dowód, bowiem znajduje się w aktach emerytalnych ZUS i złożony został przez stronę wraz z wnioskiem pierwszorzutowym.

Przepis art. 111 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. Tj. 2009/153/1227 ze zm.) stanowi że warunkiem przeliczenia podstawy wymiaru emerytury, na skutek nowego wniosku, jest uzyskanie wyższego WWPW od dotychczasowego, i to niezależnie od wybranego wariantu przeliczenia: z 10 kolejnych lat wybranych z ostatnich 20, czy z 20 lat spośród całego okresu ubezpieczenia.

Przesłanką wyliczenia podstawy wymiaru świadczenia na postawie powołanego art. 111 ustawy w/w jest wykazanie przez wnioskodawczynię danych o podstawie wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w poszczególnych latach, objętych wnioskiem. Wykazanie samej wysokości osiągniętego dochodu jest w tym wypadku niewystarczające, wymagana jest jeszcze ocena prawna czy w dacie kiedy dany składnik wynagrodzenia był wypłacany, stosownie do obowiązujących przepisów objęty był oskładkowaniem na ubezpieczenie społeczne. W zakresie stosunku pracy wymóg ten sprowadza się do konieczności wykazania wysokości wynagrodzenia własnego w sposób pewny i dokładny co do wysokości kwot miesięcznych czy rocznych, składników wynagrodzenia rodzajowo takich od których były odprowadzane składki, ich wysokości i warunków przyznawania, w zależności czy były to składniki stałe czy okresowe. Świadectwo pracy w tym zakresie nie jest dowodem na wysokość osiąganych zarobków za cały okres zatrudnienia, w okolicznościach sprawy ponad 5 lat. Twierdzenie wnioskodawczynie, iż w całym okresie zatrudnienia na przestrzeni lat 1970 # 1976 miała osiągać wynagrodzenie jak w dacie ustania zatrudnienia jest całkowicie dowolne i bezkrytycznie pomija fakt regulacji plac w okresie zatrudnienia. Wnioskodawczynie nie wykazała w żaden sposób w jakich okresach tego zatrudnienia w jakiej wysokości pobierała wynagrodzenie. Uwzględnienie stawek z okresu ustania zatrudnienia byłoby bezzasadnym podwyższeniem stawek wstecz. W tym zakresie apelacja jako całkowicie niezasadna podlega oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

Granice przedmiotowe postępowania z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznacza treść zaskarżonej decyzji, a ta z kolei zdeterminowana jest treścią wniosku. Postępowanie przed sądem ubezpieczeń społecznych jest postępowaniem odwoławczym od decyzji wydanych przez organ rentowy. Z tego względu sąd powszechny nie może skutecznie rozpoznawać zgłaszanych w każdym czasie dowolnie przez stronę żądań, co do których nie wypowiedział się organ rentowy w zakresie oceny ich zasadności. Uszło uwagi wnioskodawczynie, że wniosek z dnia 25 lutego 2010 r., który zgłosiła do ZUS#u i w wyniku którego wydano zaskarżoną decyzję był precyzyjny i dotyczył tylko przeliczenia wysokości emerytury przy przyjęciu najniższego wynagrodzenia zamiast lat zerowych do wyliczenia podstawy wymiaru świadczenia. Z tego względu żądanie doliczenia w apelacji dalszych okresów składkowych i nieskładkowych wykracza poza tak rozumiane granice przedmiotowe procesu. Niezależnie od tego zgodnie z art. 383 kpc w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania ani występować z nowymi roszczeniami.

Z tych motywów dalej idąca apelacja podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna, o czym Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt II sentencji na podstawie art. 373 kpc .

Orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu znajduje uzasadnienie w przepisie § 15 w zw. z § 12 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U 163/1349 ze zm.), przy przyjęciu stawki minimalnej wynagrodzenia w kwocie 120 zł wraz z VAT#tem oraz zwrotu kosztów dojazdu 168,83 zł i 30 zł opłaty podstawowej, zgodnie ze spisem.

Bezzasadne jest żądanie 4#krotności stawki podstawowej, bowiem uszło uwagi pełnomocnika, że w sprawie był wyznaczony, z urzędu, a w związku z tym znajduje zastosowanie możliwość podwyższenie stawki wynagrodzenia

tylko do 150% (x 15 pkt 1 rozporządzenia). Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do podwyższenia minimalnego wynagrodzenia wobec rażącej bezczynności pełnomocnika w postępowaniu apelacyjnym, faktu że tylko własnym działaniem wnioskodawczyni nie uchybiła ustawowemu terminowi, a pisma wnoszone przez pełnomocnika były bezskuteczne składane z uchybieniem terminu do złożenia apelacji. Z tego względu dalej idący wniosek o zwrot kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym jako oczywiście bezzasadny podlega oddaleniu.

R.S.